

Analiza i predlog za unapređenje transparentnosti sa stanovišta indikatora za ocenjivanje i rangiranje po Indeksu transparentnosti lokalne samouprave LTI : Kragujevac

Ova analiza je izrađena u okviru Projekta za odgovornu vlast, a koji sprovodi [Checchi and Company Consulting, Inc.](#) Sprovedenje projekta omogućeno je podrškom američkog naroda putem Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Za sadržaj ove publikacije odgovorna je Transparentnost Srbija i ne odražava nužno stavove Checchi and Company Consulting, Inc., USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Država.

Sadržaj

Uvod	3
Šta je indeks transparentnosti lokalne vlasti, čemu služi i kako nastaje?	3
Istraživanje i rangiranje LTI 2019	4
Neki od opštih zaključaka LTI 2019	5
Novi krug istraživanja je u toku	5
Grad Kragujevac - analize i primedbe sa istraživanja LTI 2019.....	6
Poređenje rezultata LTI 2015 i 2019	6
Ocene po oblastima i ključna zapažanja	6
Beleške istraživača tokom prikupljanja podataka za ocenjivanje Kragujevca LTI 2019 ..	8
Najvažnija zapažanja o promenama u odnosu na stanje iz LTI 2019	9
Uočeni nedostaci u vezi sa indikatorima istraživanja LTI i preporuke za njihovo poboljšanje	11
Predlozi za organizovanje aktivnosti u vezi sa poboljšanjem LTI	21
Obrazac Akcionog plana za poboljšanje LTI	23
Primer za popunjavanje obrasca Akcionog plana za poboljšanje LTI	24

Uvod

Šta je indeks transparentnosti lokalne vlasti, čemu služi i kako nastaje?

Indeks transparentnosti lokalne samouprave (LTI) je oruđe za merenje i ocenjivanje transparentnosti i rangiranje opština i gradova, koje je osmislila organizacija Transparentnost Srbija (TS).¹ TS ju je prvi put primenila 2015. godine, kada je ocenjeno 168 gradova. Istraživanje je ponovljeno na malom uzorku od 15 opština i gradova, dve godine kasnije, 2017.

Istraživanjem je 2019. i 2020. obuhvaćeno 145 jedinica lokalne samouprave (JLS)² i 25 gradskih opština.

Opštine i gradovi su rangirani na osnovu **kriterijuma transparentnosti**.

Prema metodologiji TS, indeks transparentnosti se izračunava kao zbir poena dobijenih na osnovu odgovora na indikatorska pitanja i kreće se u rasponu od 0 do 100. Prošle godine (2019. godine) korišćeno je 95 indikatora (indikatorskih pitanja). Isti indikatori zadržani su i u istraživanju za 2020. godinu. Negativan odgovor donosi 0 bodova, a pozitivan 1 ili 2. Naime, pitanja koja se odnose na pet najvažnijih indikatora transparentnosti („osnovni indikatori“) donose 2 poena za pozitivan odgovor i 0 za negativan, dok preostalih 90 donose 1 ili 0 poena.

3

Odgovori na indikatorska pitanja prikupljaju se pregledanjem zvaničnih internet prezentacija gradova, opština i gradskih opština. Drugi metod je direktan uvid, posećivanjem svih uslužnih centara i prostorija uprava. Treća grupa izvora su odgovori JLS po zahtevima za pristup informacijama od javnog značaja. Četvrta grupa izvora su podaci koji se pribavljaju od drugih organa (Poverenik za informacije od javnog značaja, Agencija za borbu protiv korupcije).

Indikatori su grupisani u 8 kategorija – „Skupština i veće“, „Budžet“, „Opština i građani“, „Slobodan pristup informacijama“, „Javne nabavke“, „Informator o radu“, „Javna preduzeća i ustanove“ i „Javne rasprave“, a 14 indikatora spada u kategoriju „ostali“, odnosno nisu posebno grupisani.

Prilikom formulisanja indikatora TS je krenula od principa da je potrebno ostvariti transparentnost (kao preventivni antikorupcijski mehanizam), olakšati otkrivanje nepravilnosti, odnosno korupcije i otežati da se korupcija desi. To znači da su u

¹ Prilikom osmišljavanja LTI korišćena su slična ranija iskustva članica mreže Transparency International, posebno slovačkog ogranka, i organizacije GONG iz Hrvatske, čiju metodologiju je koristio i TI BiH.

² U skladu sa Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Republike Srbije (Službeni glasnik 129/2007, 18/2016 i 47/2018), izuzev onih na „teritoriji AP Kosovo i Metohija“.

pojednim situacijama razmatrani "najgori mogući scenariji" - postojanje imaginarnog službenika ili funkcionera koji želi da ostvari korist za sebe, kršeći zakon, zaobilazeći obaveze, pronalazeći „rupe“ u propisima, koristeći ili zloupotrebljavajući diskreciona ovlašćenja i slično. Moguće je da ovakvi službenici i/ili zvaničnici ne postoje u mnogim ili u većini JLS ili da čak ne postoje ni u jednoj. Moguće je da su predstavnici uprave i zvaničnici uvereni u integritet svojih zaposlenih, kolega, nadređenih. Međutim, ništa od toga nije dovoljno dobar razlog da se unapred odbace mehanizmi koji sprečavaju nastanak uslova za korupciju ili olakšavaju njeno otkrivanje.

Istraživanje i rangiranje LTI 2019

U radu na prikupljanju podataka, istraživači Transparentnosti Srbija detaljno su pregledali internet sajtove svih 170 JLS. Potom je koordinator istraživanja, pre unošenja prikupljenih podataka u tabelu, ponovo pregledao sve označene izvore informacija. Međutim, kako bi se prevazišli eventualni propusti i sprečilo da pojedine JLS budu lošije ocenjene, svima su poslali dopisi sa listom nedostajućih informacija. To je bila prilika za JLS da dostave TS-u tačan link ka traženim informacijama, ako takve informacije postoje. Međutim, ako bi jedna JLS dostavila samo tvrdnju da informacije postoje na njenom veb-sajtu, ali ne i jasan dokaz o tome, rezultat bi ostao nepromenjen. U 2019. godini 70 gradova, opština i gradskih opština je odgovorilo na vreme, njihove primedbe su razmotrene, sajtovi ponovo pregledani i indeksi korigovani u drugoj fazi verifikacije, a rezultati su izraženi u finalnom izveštaju. Neke od JLS su koristile ovu priliku da na veb-sajtove postavile i novonastale informacije, što je rezultiralo poboljšanjem ocene. Neke su najavile da će to učiniti u narednom periodu, što bi trebalo da rezultira rastom indeksa u istraživanju 2020. godine.

4

Grad Kragujevac u 2019. nije iskoristio priliku da odgovori na ovaj dopis i da nam ukaže na informacije koje eventualno postoje u praksi, ali ih istraživači nisu uočili.

Svaka lokalna samouprava dobila je i pet zahteva za pristup informacijama od javnog značaja, kako bi se prikupili podaci za nekoliko kategorija indikatora.

Takođe smo poslali svim opštinama jedan zahtev za pristup informacijama kao "prikriveni kupac". Prema ovom konceptu, umesto TS kao organizacije, zahtev je potpisan od strane građanina čije ime nije poznato u javnosti, uz privatnu mail adresu za prijem odgovora. Ovim indikatorom nismo želeli da merimo transparentnost neke pojedinačne informacije, već da utvrdimo da li jedinice lokalne samouprave odgovaraju na zahtev građana jednako kao što bi činili na zahtev organizacije, odnosno udruženja. Prijatno smo iznenađeni činjenicom da je 150 JLS odgovorilo na zahtev građana i dostavilo tražene informacije. Među tih 150 je i Kragujevac.

U 2019. godini su **opštine i gradovi imale ocene između 12 i 67**. Prosečna ocena je 40, što je relativno nisko. To je, međutim, isto kao i 2015. godine, kada je istraživanje o nivou transparentnosti sprovedeno koristeći istu metodologiju i uzorak, sa blago modifikovanim indikatorima. Kragujevac je u 2019. godini imao ocenu 42.

Neki od opštih zaključaka LTI 2019

LTI 2019 pokazuje da predani državni službenici mogu imati uticaj, pa tako i doprineti da se značajno poboljša transparentnost lokalne uprave. Međutim, reč je o pojedinačnim akcijama, iza kojih ne stoji šira državna, nacionalna politika ili program, što bi osiguralo da reforme u pravcu transparentnosti u lokalnim samoupravama budu održive i trajne.

Bolji rezultati zabeleženi su u oblastima u kojima je transparentnost jasno propisana zakonima. Međutim, bez obzira na zakonske odredbe, činilac koji najviše doprinosi u praksi jeste posvećenost lokalnih vlasti.

Malobrojni su slučajevi preduzimanja mera za povećanje transparentnosti i sprečavanje korupcije koje nisu obavezne. Jedna od prilika da se učini korak dalje jeste primena Lokalnog antikorupcijskog plana. Planovi onih lokalnih samouprava koji su zasnovani na modelu Agencije za borbu protiv korupcije, sadrže niz aktivnosti koje mogu da pomognu popravljanju LTI.

U 2019. su zabeležene neke loše prakse koje su prisutne duži niz godina. Kada je reč o sadržaju i izgledu internet sajtova, nema dovoljno informacija o budžetu, nedostupne su ili teško dostupne odluke lokalnih skupština i veća, nema dovoljno informacija o upravljanju javnim preduzećima a podaci u informatorima o radu su neažurni. Osnovano se može očekivati napredak u narednim godinama, sa usvajanjem preporuka za sadržaj internet sajtova JLS, na kome rade eksperti angažovani u okviru USAID-ovog projekta "Government Accountability Initiative"³ ili u okviru sličnih inicijativa Stalne konferencije gradova i opština.

5

Novi krug istraživanja je u toku

Po istoj metodologiji kao i prethodne godine, **u decembru 2019. godine započeto je prikupljanje podataka za LTI 2020.** Podaci se prikupljaju **do 15. februara kad će se obaviti prilimarno ocenjivanje i rangiranje.** Posle toga, svim JLS će biti upućeni dopisi sa pozivom da ukažu na eventualne propuste i previde istraživača TS u vezi sa indikatorima ocenjenim sa 0. Konačne tabele i rezultati biće formirani oko 15. aprila.

U Aneksu 1 ovog izveštaja, mogu se pronaći primeri dobrih praksi po oblastima, sa linkovima preko kojih se do tih praksi može doći.

---

³ <https://www.usaid.gov/sr/serbia/fact-sheets/usaid-government-accountability-initiative>

Grad Kragujevac - analize i primedbe sa istraživanja LTI 2019

Poređenje rezultata LTI 2015 i 2019

Tabela broj 1: Plasman i skor u LTI 2015 i 2019

Rang LTI 2019	Grad	LTI 2019	LTI 2015	Bodovi pada	Pad u %
56	Kragujevac	42	48	-6	-12.50

Ocene po oblastima i ključna zapažanja

Tabela broj 2: Skor u LTI 2019 po različitim oblastima istraživanja

Grad	Skupština i Veće (maks 18/ prosek 5)	Budžet (maks 15/ prosek 7)	JLS i građani (maks 17/ prosek 5)	Slobodan pristup informacijama od javnog značaja (maks 6/ prosek 4)	Javne nabavke (maks 4/ prosek 4)	Informator o radu (maks 4/ prosek 2)	Javna preduzeća i javne ustanove (maks 15/ prosek 4)	Javne rasprave i Javni konkursi (maks 7/ prosek 3)	Osnovni indikator i (maks 10/ prosek 7)
Kragujevac	9	6	6	4	3	1	6	2	8

Napomena: Zbir po oblastima ne odgovara ukupnoj oceni LTI jer osnovni indikatori nisu zasebna kategorija, već su u ovoj tabeli predstavljeni kao ilustracija, dok u zbir ulaze i drugi indikatori koji nisu svrstani ni u jednu od ovde predstavljenih kategoriju (14 indikatora iz kategorije "ostalo")

Tabela broj 3: Skor u LTI 2015 po različitim oblastima istraživanja

Grad	Skupština (maks 15)	Budžet (maks 16)	JLS i građani (maks 15)	Slobodan pristup informacijama od javnog značaja (maks 5)	Javne nabavke (maks 4)	Informator o radu (maks 6)	Javna preduzeća i javne ustanove (maks 18)	Javne rasprave i Javni konkursi (maks 8)	Osnovni indikator i (maks 26)
Kragujevac	12	5	4	3	4	5	6	4	14

Napomena: Zbir po oblastima ne odgovara ukupnoj oceni LTI jer osnovni indikatori nisu zasebna kategorija, već su u ovoj tabeli predstavljeni kao ilustracija, dok u zbir ulaze i drugi indikatori koji nisu svrstani ni u jednu od ovde predstavljenih kategoriju (14 indikatora iz kategorije "ostalo". U 2015. godini bilo je 13 osnovnih indikatora, dok ih je u 2019. i 2020. godini samo pet.

Kao što se iz pregleda po oblastima za LTI 2019 vidi, najveći potencijal za rast postoji u oblasti "budžet", "JLS i građani", "javna preduzeća i javne ustanove" i "javne rasprave i javni konkursi".

Prilog - aneks 2: Excel tabela sa poređenjem svih pojedinačnih indikatora u istraživanjima 2015/2017/2019.

Beleške istraživača tokom prikupljanja podataka za ocenjivanje Kragujevca LTI 2019

Pored ocenjivanja po indikatorima, istraživači su 2019. zabeležili sledeće pojave koje su bile specifične ili naročito bitne za Grad Kragujevac.

Neposredan uvid

- Postoji kutija "za pohvale", ne pominju se primedbe, prijave nepravilnosti i sl.

Sajt

- Pregledno su date sve odluke sa sednica SG
- Sajt generalno izgleda bogato, sa mnoštvom rubrika, toliko ih da je na ivici snalaženje postane veoma teško, ali je zapravo reč o dobrom okviru koji bi mogao da se malo modifikuje i značajno dopuni sadržajem
- Na stranici sa konkursima su samo raspisani konkursi (unazad do septembra 2018), nema odluka
- Postoji rubrika "Oglasna tabla" gde su dokumenti i pregled donetih odluka (da li su to sve donete odluke), rešenja, ali ponovo unazad samo do septembra 2018
- Nađen je jedan izveštaj sa javne rasprave (bez poziva) na stranici javne rasprave i jedan poziv, bez izveštaja
- Postoji posebna stranica oglasi za otuđenje građevinskog zemljišta u javnoj svojini - samo oglasi, bez rešenja
- Postoji stranica Komisija za sprovođenje konkursa za izbor direktora javnih preduzeća - na njoj samo jedna rang lista
- JN stranica arhiva prazna a u aktuelnim unazad do septembra 2018
- Na stranici budžet u vreme kada je pregledan sajt za LTI 2019 nije nađen budžet za 2019
- Budžet nađen na drugoj stranici - uvodni deo pretraživ, potom sve slike
- Skupština grada ima stranicu sednice - na njoj su najave, samo za poslednje tri, od oktobra 2018. uz najave su i dokumenti koji će se razmatrati - u materijalima nema zapisnika sa prethodne sednice
- Postoje informacije sa svih sednica GV, ali bez dokumenata, a posebna stavka u meniju su odluke i mogu se preuzeti sve odluke
- U izveštaju sa rasprave o nacrtu statuta samo ono što je rekao gradski urbanista - ništa o pristiglim predlozima građana ili eventualnom učešću građana i drugih zainteresovanih strana na tribini

Najvažnija zapažanja o promenama u odnosu na stanje iz LTI 2019

Objavljen poziv za javnu raspravu o budžetu, ali je građanima ostavljeno manje od 48 sati da dostave svoje mišljenje - postavljena odluka 6. decembra u petak na sajt, u ponedeljak 9. decembra gradsko veće usvojilo budžet. Izveštaj o javnoj raspravi je dostavljen TS na zahtev, ali nije objavljen na sajtu. Rasprava o budžetu mogla bi se stoga označiti kao fingiranje rasprave. Za razliku od ove javne rasprave, javna rasprava o Statutu grada je organizovana uz slanje poziva građanima putem saopštenja i preko lokalnih medija i trajala je znatno duže.

Na stranici e-usluge, u segmentu "Konkursi i usluge" postoji niz potkategorija: Javne nabavke, Konkursi, Javni pozivi, Javni uvid, Oglasna tabla, Javne rasprave, Akta inspeksijskih službi, Vodna akta, Oglasi za otuđenje građevinskog zemljišta u javnoj svojini, Naknada štete poplave jun 2019.

Javne nabavke grupisane, pregledne, ali se među "Opštim dokumentima" u vezi sa JN i "Izveštajima" ne mogu pronaći planovi javnih nabavki. Pored toga, naslov "Извештаји о реализацији Јавних набавки за 2017.годину" ostavlja utisak da je stranice neažurna. Na stranici "Konkursi" grupisani su konkursi i odluke o dodeli sredstava, što je dobra praksa. Nisu nađeni konkursi za sufinansiranje medijskih sadržaja. Namena stranice "javni uvid" nije sasvim jasna - na njoj je jedan "rani uvid" u "radni materijal za izradu" i dva spiska odobrenih projekata. Takvi spiskovi nalaze se i na stranici "konkursi".

9

Na stranici "Javne rasprave" su pozivi na javne rasprave i materijali koji se razmatraju, ali nisu nađeni izveštaji sa JR, koji bi sadržali i podatke o pristiglim predlozima i razlozima za njihovo odbijanje ili prihvatanje.

Na stranici Oglasi za otuđenje građevinskog zemljišta u javnoj svojini su oglasi za davanje u zakup poslovnog prostora, poljoprivrednog zemljišta, ali ne i rešenja i uslovi pod kojima je dato u zakup.

I dalje postoji stranica Komisije za izbor direktora JP, smeštena na neobičnom mestu na sajtu (e-usluge - Pomoć građanima). Na njoj je samo rang lista sa jednog konkursa iz decembra 2018. godine. Na stranici Javna preduzeća je spisak JP, JU i JKP, sa linkovima, bez bilo kakvih dodatnih podataka. Za dva od šest JP nema linkova.

Vrlo pregledna i detaljna informacija o podnošenju zahteva za pristup informacijama od javnog značaja.

Nije pronađen izveštaj o radu uprave.

Na stranici Lokalna samouprabva, pod "Gradsko veće", nalaze se podaci o GV, i o sednicama i odlukama, To su izveštaji sa sednica i zipovani materijali sa svih sednica GV. Na sličan način je uređena i stranica Skupštine grada. Među materijalima su i zapisnici. Sednice SG se prenose uživo na youtube kanalu.

Uočeni nedostaci u vezi sa indikatorima istraživanja LTI i preporuke za njihovo poboljšanje

Preporuke su date samo za one indikatore za koje **XXX** na osnovu trenutnog preseka stanja ima ocenu 0 ili za koje je imala ocenu 0 u 2019. godini a podaci za 2020. još nisu prikupljeni ili obrađeni.

Celina: Skupština i veće (indikator 1-16)

Preporuka u vezi sa indikatorima 1-13: TS preporučuje da se ove informacije objavljuju u okviru stranica posvećenim lokalnoj samoupravi/skupštini, odnosno lokalnoj samoupravi/opštinskom-gradskom veću.

Indikator br 7: Da li su na sajtu objavljeni podaci kako su pojedinačno i poimenice odbornici glasali?

Reč je o zahtevnom indikatoru koji se može rešiti uvođenjem stranice e-skupština koja bi sadržala elemente opisane u prethodnim tačkama (podaci o skupštini, odbornicima, njenim odborima i komisijama, sednicama radnih tela, skupštine, podneti amandmani na predloge skupštinskih odluka sa obrazloženjima, konačni izgled usvojenih dokumenata, podaci o glasanju pojedinih odbornika, audio i video snimci sednica). Za razliku od indikatora broj 6, ovde se gleda da li su objavljeni podaci o načinu glasanja svakog odbornika. Objavljivanje ovih podataka zavisi trenutno ne samo od dobre volje lokalne skupštine, već i od postojanja sistema za elektronsko glasanje.

11

Indikator br. 10: Da li su na sajtu objavljena obrazloženja podnetih amandmana?

Amandmani koje odbornici podnose na predloge skupštinskih akata sadrže i obrazloženje. Međutim, obrazloženje nije vidljivo kada se tekst amandmana objavljuje isključivo u okviru zapisnika sa prethodne sednice. Reč je o zahtevnom indikatoru koji bi podrazumevao poseban segment o amandmanima u okviru stranice o sednicama skupštine - za svaku sednicu, odnosno za svaki predlog akta o kojem se raspravlja na sednici, pojedinačno. Moguće je da bi se mogao regulisati i kroz zapisnik. Pouzdano, ali najzahtevnije rešenje jeste uspostavljanje stranice e-skupština na kojoj bi, pored ostalog, bili podneti amandmani sa obrazloženjima.

Indikator br 13: Da li na sajtu postoje podaci o kontaktu građana sa odbornicima?

„Kontakt“ ovde podrazumeva kontakt obrazac na kome je moguće odabrati pojedinačnog odbornika sa kojim građanin želi da ostvari komunikaciju, e-mail adresu, ili telefon ili poštansku adresu pojedinačnog odbornika. Neće biti računat kao pozitivan indikator situacija u kojoj postoji jedinstveni kontakt za sve odbornike preko skupštinske službe ili kontakt podatak samo za predsednika, zamenika i sekretara skupštine.

Celina: Budžet (indikator 17-30)

Preporuka u vezi sa indikatorima 17- 30: TS preporučuje da se svi dokumenti na koje se odnose ovi indikatori objavljuju na posebnoj stranici posvećenoj budžetu: budžet sa

obrazloženjem, izmene i dopune budžeta (rebalans), mesečni, 6-mesečni i 9-mesečni izveštaji, završni račun, izveštaj o reviziji, poziv na javnu raspravu o budžetu i izveštaj sa javne rasprave i drugi dokumenti u vezi sa pripremom budžeta, njegovim usvajanjem i praćenjem realizacije.

Indikator br 21: Da li su 6-mesečni i 9-mesečni izveštaji o izvršenju budžeta objavljeni na 6 cifara ekonomske klasifikacije?

Ovaj indikator podrazumeva da su rashodi prikazani na šest cifara ekonomske klasifikacije. Ne priznaje se kao šestocifrena klasifikacija ukoliko je poslednja cifra kod svih rashoda 0.

Indikator br 22: Da li su mesečni izveštaji (ili kumulativni mesečni izveštaji) o izvršenju budžeta dostupni na sajtu?

Ovaj indikator podrazumeva objavljivanje mesečnih izveštaja o trošenju budžeta u formi koju redovno izrađuje sekretarijat za finansije ili u formi građanskog vodiča kroz mesečni izveštaj, tako da obuhvata sve troškove makar po glavnim vrstama troškova u okviru neke od budžetskih klasifikacija (po vrsti troška, po organizacionoj jedinici ili po programima). Poželjno je da prikaz troškova prati u celosti usvojeni budžet.

Indikator br 23: Da li je na sajtu objavljen vodič za građane kroz budžet (građanski budžet)?

Ovaj indikator podrazumeva da je građanski vodič dostupan i da ga je moguće pronaći - na stranici posvećenoj budžetu, preko direktnog linka ili preko funkcionalne pretrage na sajtu po ključnim rečima „građanski budžet“ ili „vodič kroz budžet“.

12

Indikator br. 24: Da li je održana javna rasprava o budžetu – anketiranje građana ili konsultativni skupovi? Ovaj indikator podrazumeva da je bila otvorena javna rasprava o budžetu, tokom koje su građani mogli da dostave svoje predloge elektronskom ili klasičnom poštom ili lično, u slobodnoj formi ili na propisanom obrascu, koje je praćeno i organizovanjem najmanje jednog javnog skupa na kojem je bila omogućena rasprava o budžetu sa relevantnim predstavnicima lokalne samouprave. Pozitivno se boduje i kada je održana samo javna rasprava o nacrtu budžeta (pre nego što ga predloži gradsko ili opštinsko veće), ali i kada je organizovana javna rasprava u ranijim fazama izrade budžeta, na primer kada se traži mišljenje građana o delu budžeta koji je namenjen za određene projekte, kapitalna ulaganja i sl. Samo objavljivanje nacrta budžeta na sajtu i/ili oglasnoj tabli sa pozivom da se dostave predlozi i primedbe ne donosi pozitivan poen, a ovakav vid javne rasprave se ocenjuje u okviru drugih indikatora.

Indikator br 26: Da li je na sajtu objavljen izveštaj o javnoj raspravi o budžetu?

Ovaj indikator podrazumeva da je izveštaj objavljen na stranici na kojoj je objavljen i poziv za javnu raspravu, ali pozitivnu ocenu donosi i ako je objavljen na drugim odgovarajućim stranicama, kao što su eventualno "vesti/aktuelnosti", "javne rasprave", "budžet" i sl.

Indikator br 29: Da li je u poslednjih 12 meseci razmatrana i objavljena revizija završnog računa budžeta? Ovaj indikator podrazumeva da je revizija završnog računa objavljena na stranici budžet ili dokumenta. Reviziju budžeta može da vrši Državna revizorska institucija ili ovlašćena privatna revizorska kuća koju je angažovala lokalna samouprava. Iako nije precizirano, revizija će se po prirodi stvari odnositi na prvu prethodnu godinu (ukoliko se pregled sajta vrši krajem godine) ili na drugu prethodnu godinu (kada se pregled vrši početkom ili sredinom godine).

Celina: JLS i građani (indikator 31-47)

Indikator br 32: Da li su u uslužnom centru (šalter sali) ili u prostorijama uprave vidno istaknuti roкови za izdavanje dokumenata i uputstva?

Ovaj indikator podrazumeva da korisnici mogu pročitati ne samo šta im je od dokumenata potrebno, koliko naknada ili taksi treba da uplate za dobijanje određene usluge, već i koji je rok za završetak postupka u upravi. U slučaju postojanja velikog broja procedura, na lokalnoj upravi je da proceni koje su među njima najčešće ili najaktuelnije. Za takve postupke lokalna uprava treba da istakne rokove postupanja i druge neophodne podatke. U slučaju kada na sajtu postoje prikazani svi podaci, kroz elektronski registar administrativnih procedura, kao pozitivno se ocenjuje situacija da je korisnicima na licu mesta, u uslužnom centru, obezbeđen računar sa pristupom registru, kao i da je korisnicima na raspolaganju pisano objašnjenje u koje podatke mogu ostvariti uvid putem računara i/ili podrška osobe iz administracije.

13

Indikator br 33: Da li u uslužnom centru (šalter sali) ili prostorijama uprave postoji mehanizam za prijavu korupcije?

Ovaj indikator podrazumeva da postoji informacija da se sumnja na korupciju može prijaviti određenoj osobi, organu ili službi sa naznačenim kontakt podacima. Druga opcija je da se korupcija može prijaviti preko nekog drugog mehanizma - knjige žalbi, kutije za prijavu i sl. Osoba, služba ili organ za prijavu može biti npr. osoba zadužena za prijem prijave u vezi sa uzbunjivanjem, nadležni u upravi ili neko od rukovodilaca unutar lokalne samouprave, ali i neki spoljni nadležni organ (npr. više javno tužilaštvo u Beogradu, Novom Sadu, Nišu ili Kraljevu). U svakom slučaju, neophodno je da budu navedeni detaljni kontakt podaci osobe, službe ili organa kojem se treba obratiti.

Indikator br. 34: Da li u uslužnom centru (šalter sali) ili prostorijama uprave postoji mogućnost da građani prijave nepravilnosti u radu odnosno kršenje zakona?

Ovaj indikator podrazumeva da postoji informacija da se sumnja na nepravilnosti u radu odnosno kršenje zakona može prijaviti određenoj osobi, službi ili organu, sa naznačenim kontakt podacima. Druga mogućnost je da se nepravilnost prijavljuje putem nekog drugog mehanizma - knjige žalbi, kutije za prijavu, podnošenjem predstavke na pisarnicu, u direktnom razgovoru sa načelnikom uprave ili gradonačelnikom/predsednikom u terminu za prijem, preko obrasca na sajtu grada/opštine i sl.

Indikator br 35: Da li na sajtu postoje mehanizmi za prijavu korupcije?

Ovaj indikator podrazumeva da je jasno naznačeno da je mehanizam namenjen samo za prijavu sumnji na korupciju ili da je, pored ostalog, namenjen i za prijavu sumnji na korupciju (ocena neće biti pozitivna ukoliko se mehanizam odnosi na prijavljivanje „nepravilnosti“, ali će biti pozitivna ukoliko se poziva na prijavljivanje „zloupotrebe položaja“, „mita“, „neetičnog“ ili „nepoštenog“ postupanja lokalnih službenika, jer se ti izrazi možda koriste kao sinonim za korupciju). Za prijavljivanje može da služi obrazac koji se preuzima ili popunjava na samoj stranici i direktni mejl kontakt, stranica na kojoj je opisano kome se sve i na koje telefone ili adrese može prijaviti sumnja. To podrazumeva i prijavljivanje sumnji na korupciju organima JLS, ali i nadležnim istražnim organima - policiji, tužilaštvu. Poželjno je da se navede kome se građanin može obratiti u gradskoj/opštinskoj upravi, a kome eksterno, kao i da se naznače detalji u vezi sa poverljivošću prijavljivanja i kakav je dalji postupak kada se prijavi primi, bilo da je reč o prijavi organima JLS ili policiji/tužilaštvu. TS je pozitivno bodovala i postojanje samo linkova, sa pratećim obrazloženjem, ukoliko taj link vodi ka drugim organima i organizacijama koje se bave obradom sumnji na korupciju - ka državnim organima ili nevladinim organizacijama.

Indikator br 36: Da li na sajtu postoji opcija da građani prijave nepravilnosti u radu odnosno kršenje zakona?

Ovaj indikator podrazumeva da je jasno naznačeno da se putem određenog mehanizma - obrazac, određena e-mail adresa, telefon - mogu prijaviti sumnje na nepravilnosti i na kršenje zakona. Za pozitivnu ocenu neće biti dovoljno ukoliko postoji samo mogućnost da se prijave komunalni i slični problemi. Pozitivno se može bodovati i postojanje, vrlo često na sajtovima JLS, mehanizma za kontakt sa gradonačelnikom/predsednikom opštine, ali samo ukoliko je jasno naznačeno da se tim putem mogu prijaviti i sumnje na nepravilnosti i/ili kršenje zakona.

14

Indikator br 37: Da li svi mehanizmi za prijavu korupcije i nepravilnosti dozvoljavaju anonimne prijave?

Ovaj indikator je pozitivno bodovan kada postoje i mehanizam za prijavu u prostorijama uprave i na sajtu i kada oba mehanizma omogućavaju anonimne prijave. Mogućnost da se podnese prijava na pisarnici nije bodovana kao anonimni mehanizam, jer zahteva lični kontakt prijavioca sa zaposlenim u upravi.

Indikator br. 39: Da li su na sajtu objavljene kontrolne liste opštinskih (gradskih) inspekcija?

Ovaj indikator podrazumeva da se liste mogu pronaći na stranici posvećenoj odgovarajućem sekretarijatu unutar uprave, ili preko banera na naslovnoj stranici, ili u dokumentima, ili putem funkcionalne pretrage na sajtu po ključnim rečima „kontrolna lista“.

Indikator br 40: Da li korisnik usluga JLS može da prati tok (status) predmeta na sajtu?

Ovaj indikator podrazumeva da je JLS uvela mehanizam preko kojeg će, uz unošenje broja predmeta ili šifre koja se dobija pri podnošenju predmeta, korisnik moći elektronskim putem da dobije podatak o fazi postupka u kojoj se nalazi njegov predmet -

sa podacima u kom odeljenju se obrađuje, ko ga obrađuje, kada je primljen, koji je rok za završetak, kakva je odluka doneta i slično.

Indikator br 41: Da li su na sajtu dostupni podaci o postupanju po žalbama, predstavkama i prigovorima? Ovaj indikator podrazumeva mogućnost praćenja predstavke kao predmeta, na način prikazan u vezi sa indikatorom broj 40 (mehanizam preko kojeg, uz unošenje broja predmeta ili šifre koja se dobija pri podnošenju predmeta, korisnik elektronskim putem dobija podatak o fazi postupka u kojoj se nalazi njegov predmet). Druga varijanta za pozitivnu ocenu jeste da se odgovori na primedbe, žalbe, uključujući i one koje se odnose na sumnje na kršenje zakona i nepravilnosti, objavljuju na stranici na kojoj su uputstvo i mehanizma za njihovo podnošenje. Izuzetak su slučajevi kada korisnik, u podnetoj žalbi ili odabirom odgovarajuće opcije, traži da se ne objavljuju ni pitanje ni odgovor već da o tome bude neposredno izvešten. Ovo bi, na primer, značilo da se ispod obrasca za podnošenje prijava, prigovora, primedbi, bilo da se odnose na komunalne probleme ili na druga pitanja, objavljuju podnete prijave i primedbe i odgovori nadležnih. U slučajevima kada je moguće da prijave narušavaju privatnost ili mogu da ugroze dignitet nekog lica iznošenjem poimeničnih direktnih optužbi ili sumnji, takve podatke treba ukloniti iz javno prikazane poruke.

Indikator br 45: Da li su vidno dostupni podaci o kontaktu predsednika opštine/gradonačelnika ili zamenika sa građanima?

Ovaj indikator podrazumeva da su u prostorijama gde je kabinet gradonačelnika/predsednika i/ili na oglasnoj tabli jasno vidljivi podaci kojim danom u mesecu/nedelji gradonačelnik/predsednik i/ili zamenik prima građane i kako mogu zakazati prijem.

15

Indikator br. 46: Da li se održavaju redovne konferencije za novinare (bar jednom mesečno) gradonačelnika/predsednika opštine?

Ovaj indikator podrazumeva da se organizuju konferencije barem jednom mesečno u prostorijama grada/opštine kojima mogu prisustvovati svi novinari, uključujući i novinare lokalnih portala i frilansere i da se, ukoliko je konferencija tematska, mogu postavljati i pitanja iz drugih oblasti. Kao pozitivan indikator ne boduju se razne prilike u kojima se gradonačelnik/predsednik opštine susreće sa novinarima, kao što su manifestacije van prostorija grada/opštine, izjave prilikom susreta sa gostima, gostovanja u medijima.

Indikator br. 47: Da li i na koji način opština sprovodi ispitivanje zadovoljstva građana korisnika usluga opštinske uprave u poslednje četiri godine?

Ovaj indikator podrazumeva da je opština aktivno sprovodila istraživanje zadovoljstva korisnika usluga uprave anketom u prostorijama uprave, naručenim/plaćenim širim istraživanjem na teritoriji JLS ili da je koristila istraživanje koje je sprovedla neka druga organizacija, a koje je obuhvatilo i ova pitanja. Ovo ne podrazumeva ispitivanje zadovoljstva korisnika pojedinih usluga JP, kao što je prevoz, kvalitet vode i slično, niti postojanje kutija za primedbe ili knjige žalbi ili nekog drugog pasivnog mehanizma.

Celina: Slobodan pristup informacijama (indikator 48-52)

Indikator br 49: Protiv opštine nisu podnošene žalbe u 2019. godini zbog nedostavljanja (ignorisanja zahteva) informacija od javnog značaja?

Ovaj indikator ocenjuje se na osnovu podataka dobijenih od Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti i uključuje samo žalbe podnete zbog nedostavljanja odgovora, a ne žalbe podnete jer podnosilac zahteva nije bio zadovoljan time što je lokalne samouprava odbila njegov zahtev.

Indikator br. 50: Opština nema neizvršena rešenja Poverenika u 2019. godini?

Ovaj indikator ocenjuje se na osnovu podataka dobijenih od Poverenika. Rešenja Poverenika su konačna, izvršna i obavezujuća i ne postoji ni jedna situacija u kojoj bi bilo opravdano i zakonito za lokalnu samoupravu da ne postupi po takvom rešenju.

Indikator br 52: Da li je informacija o podnošenju zahteva za slobodan pristup informacijama vidljiva u uslužnom centru (šalter sali) ili prostorijama uprave?

Ovaj indikator podrazumeva da se ovo upustvo može naći u uslužnom centru ili prostorijama uprave, bilo da je istaknuto na oglasnoj tabli, da je naznačeno da se podaci i obrazac mogu dobiti na određenom šalteru ili da postoji letak sa detaljnim uputstvom.

Celina: Javne nabavke (indikator 53-55)

Svi indikatori su ocenjeni pozitivno

Celina: Informator o radu (indikator 56-59)

16

Indikator br 57: Da li informator sadrži aktuelan godišnji plan javnih nabavki ili link ka planu?

Indikator podrazumeva da je objavljen plan i eventualne izmene plana, ili da postoji link ka stranici na sajtu gde su objavljeni. Link koji vodi ka opštoj adresi sajta (početnoj stranici) ne nosi pozitivnu ocenu, već samo onaj koji vodi tačno određenoj stranici, posvećenog JN ili stranici sa dokumentima na kojoj je plan JN.

Indikator br 58: Da li informator sadrži informaciju o platama funkcionera i službenika (eksplicitno)?

Ovaj indikator podrazumeva da su plate, bilo u neto ili bruto iznosu, pri čemu je jasno naznačeno da li je reč o bruto ili neto iznosu, prikazane pojedinačno, po kategorijama funkcionera ili poimenično po njihovim funkcijama. To znači da je prikazano, na primer, kolika je plata, za određeni mesec, sa dodacima i naknadama, predsednika opštine, zamenika, predsednika skupštine, sekretara itd, a ne da su prikazani zbirni iznosi, mesečni ili godišnji za izabrana lica, za zaposlene i sl.

Indikator br 59: Da li informator sadrži podatke o uslugama koje opština pruža i rokovima za njihovo pružanje?

Ovaj indikator podrazumeva da su u poglavlju osam informatora, načinjenog u skladu sa uputstvom Poverenika - "Opis postupanja u okviru nadležnosti, ovlašćenja i obaveza" - navedeni rokovi za postupanje. To podrazumeva konkretne rokove, a ne samo

navođenje da se, na primer, predmet rešava u skladu sa rokovima propisanim Zakonom o opštem upravnom postupku.

Celina: Javna preduzeća i javne ustanove (indikatori 60-74)

Preporuka u vezi sa indikatorima 60-74: TS preporučuje da JLS zauzme aktivniji odnos prema JP i JU, preuzimanjem dela odgovornosti i objavljivanjem podataka na sajtu JLS, ali i insistiranjem da sama JP i JU, odnosno njihovi rukovodioci ispunjavaju, u prvom redu zakonske obaveze u pogledu transparentnosti, a potom i standarde postavljene u okviru LTI.

Indikator br 64: Da li je na sajtu JLS ili JP objavljena sistematizacija JP?

Ovaj indikator ocenjuje se na osnovu uzorka - jednog JP. U ovom ciklusu u svim JLS posmatrana su JP koja obavljaju poslove iz oblasti vodosnabdevanja. Sistematizacija JP je tražena na sajtu JLS, na stranici posvećenoj JP ili na sajtu JP.

Indikator br 65: Da li je na sajtu JLS ili JU objavljena sistematizacija JU?

Ovaj indikator ocenjuje se na osnovu uzorka - jedne JU. U ovom ciklusu u svim JLS posmatrane su predškolske ustanove. Sistematizacija JU je tražena na sajtu JLS, na stranici posvećenoj JU, ili na sajtu JP.

Indikator br 66: Da li su na sajtu objavljeni dokumenti iz procedure izbora direktora JP?

Ovaj indikator ocenjuje se na osnovu uzorka - jednog JP. U ovom ciklusu u svim JLS posmatrana su JP koja obavljaju poslove iz oblasti vodosnabdevanja. Za ovaj indikator TS je postavila visok standard i smatra da je zadovoljavajući nivo transparentnosti postignut ukoliko su, pored obrazloženih odluka o izboru direktora i rang listi, objavljeni i zapisnici sa sednica Komisije za izbor direktora. Ti dokumenti mogu se objaviti na stranici posvećenoj JP i/ili na stranici posvećenoj Komisiji za izbor direktora JP. Kao pozitivno boduje se i ukoliko su dokumenti objavljeni na sajtu JP.

17

Indikator br 67: Da li su na sajtu objavljeni dokumenti iz procedure izbora direktora JU?

Ovaj indikator ocenjuje se na osnovu uzorka - jedne JU. U ovom ciklusu u svim JLS posmatrane su predškolske ustanove. Za ovaj indikator TS je postavila visok standard i smatra da je zadovoljavajući nivo transparentnosti postignut ukoliko su, pored obrazloženih odluka o izboru direktora i rang listi, objavljeni i zapisnici sa sednica Komisije za izbor direktora. Ti dokumenti mogu se objaviti na stranici posvećenoj JU na sajtu JLS, na sajtu JU ili na nekoj drugoj stranici sajta JLS gde će biti lako dostupna preko linka ili funkcionalna pretrage sajta.

Indikator br 69: Da li su na sajtu opštine ili JU objavljeni izveštaji o radu javnih ustanova?

Ovaj indikator ocenjuje se na osnovu uzorka - jedne JU. U ovom ciklusu u svim JLS posmatrane su predškolske ustanove. TS preporučuje objavljivanje ovih dokumenata na sajtu JU ili na stranici sajta JLS posvećenoj javnim ustanovama.

Indikator br 70: Da li su na sajtu javnih ustanova ili na sajtu JLS objavljeni godišnji planovi rada javnih ustanova?

Ovaj indikator ocenjuje se na osnovu uzorka - jedne JU. U ovom ciklusu u svim JLS posmatrane su predškolske ustanove. TS preporučuje objavljivanje ovih dokumenata na sajtu JU ili na stranici sajta JLS posvećenoj javnim ustanovama.

Indikator br 72: Da li su podaci o broju zaposlenih u javnim preduzećima objavljeni na sajtu JLS?

Ovaj indikator ocenjuje se na osnovu uzorka - jednog JP. U ovom ciklusu u svim JLS posmatrana su JP koja obavljaju poslove iz oblasti vodosnabdevanja. Ovaj podatak može se objaviti na posebnoj stranici gde će biti podaci o broju zaposlenih u JLS, u upravi, JP, JU, ili na stranici posvećenoj javnim preduzećima ili u informatoru o radu. Kao pozitivno se boduje i kada je broj zaposlenih u JP - pojedinačnim JP, a ne zbirno - dostupan u budžetu, ali TS preporučuje da se podaci o broju zaposlenih izdvoje kao posebna kategorija.

Indikator br. 74: Da li se sprovode konsultacije sa građanima kada se utvrđuju cene usluga JU i JP, kroz konsultativne skupove, ankete ili preko savetodavnog tela (Zak. o zaštiti potrošača, čl. 83)?

Ovaj indikator ocenjuje se na osnovu uzorka - jednog JP i jedne JU. U ovom ciklusu u svim JLS posmatrana su JP koja obavljaju poslove iz oblasti vodosnabdevanja i predškolske ustanove. Kao pozitivan indikator se ne boduje ukoliko je samo zahtev za povećanje cene objavljen na oglasnoj tabli.

18

Celina: Javne rasprave i javni konkursi (indikator 75-81)

Indikator br 76: Da li izveštaj o javnim raspravama sadrži podatke o predlozima koje su građani izneli i razloge za prihvatanje/odbijanje?

Ovaj indikator podrazumeva da su u izveštaju sa javne rasprave navedeni i opisani svi predlozi pristigli elektronskim putem, poštom ili izloženi tokom debate i daje obrazloženo zbog čega predlozi nisu usvojeni, ukoliko je to slučaj. Izveštaj može biti objavljen na posebnoj stranici posvećenoj javnim raspravama i/ili na stranici "dokumenta", na stranici posvećenoj oblasti u vezi sa kojom je javna rasprava, ili na drugoj lako dostupnoj stranici.

Indikator br 78: Da li su na sajtu objavljeni izveštaji o dodeli imovine u zakup?

Ovaj indikator odrazumeva da je odluka o dodeli objavljena na lako dostupnoj stranici. TS preporučuje da se pozivi i odluke po pozivima objavljuju zajedno, a kao dobar model preporučuje da se oformi tabela u kojoj bi bili pozivi i konkursi i odluke po njima, razdvojeni po kategorijama i/ili po godinama. Kao pozitivan indikator ne računa se to što

su odluke eventualno objavljene među svim drugim odlukama koje donosi veće, u slučaju kada se odluke donete na sednici veća objavljuju na sajtu.

Indikator br. 79: Da li su na sajtu objavljeni konkursi/rezultati konkursa za dodelu sredstava medijima u poslednjih 12 meseci?

Ovaj indikator podrazumeva da su na sajtu objavljeni i javni konkurs i odluka po konkursu. TS preporučuje da se ovi dokumenti povežu, eventualno kroz tabelu u kojoj bi bili pozivi i odluke i drugi dokumenti u vezi sa konkursom, ili da se povežu pod zajedničkim naslovom, slično modelu po kojem je u većini JSL uređeno objavljivanje podataka u vezi sa JN.

Indikator br 81: Da li su na sajtu objavljeni izveštaji o realizaciji projekata NVO/medija koje je finansirala opština?

Ovaj indikator podrazumeva da su objavljeni izveštaji o realizaciji koji podnose mediji odnosno NVO kojima su dodeljena sredstva. Najbolja praksa, koju TS podržava, iako se posebno ne boduje, jeste i objavljivanje izveštaja o evaluaciji programa, odnosno o tome da li su programi za koja su dodeljena sredstva zaista ispunili postavljene ciljeve. Što se modela objavljivanja tiče, kao i u slučaju indikatora broj 79 i 80, TS preporučuje da se svi dokumenti u vezi sa dodelom novca i izveštavanjem o realizaciji projekata povežu, bilo kroz tabelu u kojoj bi se objavili pozivi i odluke i izveštaji, ili da se povežu pod zajedničkim naslovom, slično modelu po kojem je u većini JSL uređeno objavljivanje podataka u vezi sa JN.

19

Celina: Ostalo (indikator 82-95)

Indikator br. 82: Da li je na sajtu objavljena strategija razvoja opštine?

Ovaj indikator podrazumeva da je važeća strategija razvoja dostupna na sajtu, da se do nje može doći kroz meni, preko direktnog linka ili preko funkcionalne pretrage po rečima „strategija razvoja“.

Indikator br 83: Da li je godišnji plan rada uprave objavljen na sajtu?

Ovaj indikator podrazumeva plan čija izrada nije zakonska obaveza, a koji se može načiniti kao separat iz godišnjeg izveštaja koji u načelu sadrži generalizovane i nekvantifikovane planove za narednu godinu. Može se objaviti na stranici posvećenoj upravi, u dokumentima ili u informatoru o radu.

Indikator br 84: Da li je objavljen izveštaj o radu uprave za prethodnu godinu?

Ovaj indikator podrazumeva da je izveštaj o radu objavljen na sajtu, bilo na stranici posvećenoj upravi, na stranici dokumenti, u informatoru o radu ili na nekom drugom delu sajta gde bi tako nešto bilo logično (izveštaji i sl), ili da je dostupan kroz funkcionalnu pretragu.

Indikator br 86: Da li na sajtu postoje podaci o aktivnostima Saveta za sprovođenje etičkog kodeksa i kontaktima sa građanima?

Ovaj indikator podrazumeva da funkcioniše savet (komisija, odbor) formiran u skladu sa kodeksom koji je većina JLS usvojila posle 2005. Na sajtu bi trebalo da postoje podaci o savetu - imena članova, kontakt podaci i informacija o aktivnostima ovog tela. Informacije bi trebalo da se nalaze na stranici posvećenoj radu Saveta i/ili na stranici "vesti" ili "aktuelnosti".

Indikator br 88: Da li je na sajtu objavljena evidencija imovine (nekretnina) u vlasništvu JLS koje su date u zakup, sa podacima o zakupcima, ceni i trajanju zakupa?

Ovo je zahtevan indikator koji podrazumeva da su javno dostupni podaci, u najboljem slučaju u formi tabele, te da oni uključuju podatke o imovini, o fizičkim ili pravnim licima kojima je imovina data u zakup i o ceni i trajanju zakupa. Potrebno je imati u vidu propise u vezi sa zaštitom podataka o ličnosti, te je potrebno proveriti sa Poverenikom da li je potrebno pribaviti saglasnost zakupaca. Ukoliko je to neophodno, prilikom zaključivanja ugovora o davanju imovine u zakup treba pribaviti i pristanak zakupca-fizičkog lica da budu objavljeni podaci o zakupu, odnosno da se formira baza sa takvim podacima. Ukoliko JLS u međuvremenu želi da objavi podatke a nema pribavljene saglasnosti, TS će kao pozitivno ocenjivati i postojanje podataka u kojima bi bili navedeni samo inicijali zakupaca fizičkih lica.

Indikator br 91: Da li na sajtu JLS postoji evidencija kontakata sa lobistima?

TS smatra da je potrebno otvoriti stranicu čak i u slučaju da nije bilo lobiranja, ni od strane registrovanih lobista ni od strane drugih koje zakon prepoznaje, a kako bi bilo jasno da li lobiranja nije bilo, ili je bilo, a podaci nisu objavljeni. TS smatra da bi bilo dobro sa stanovišta transparentnosti i povećanja poverenja građana, otvoriti posebnu stranicu na kojoj bi se objavljivali (Iako svi ovi dokumenti nisu u vezi sa LTI,) izveštaji i dokumenti koje JLS odnosno funkcioneri podnose Agenciji za borbu protiv korupcije u skladu sa obavezama iz zakona koji uređuje prevenciju korupcije - izveštaje o lobiranju, poklonima, o imovini, slučajeve izuzeća iz odlučivanja o sukobu interesa ili prijave pokušaja vršenja uticaja na funkcionere. To je moguće učiniti na posebnoj antikorupcijskoj stranici na kojoj bi bili i drugi podaci i mehanizmi u vezi sa sprečavanjem korupcije - za prijavljivanje sumnje na korupciju, o LAP-u i telu za praćenje sprovođenja LAP-a, o planovima integriteta itd).

Indikator br 92: Da li na sajtu JLS postoji dnevni ili nedeljni raspored aktivnosti gradonačelnika/predsednika opštine?

Ovaj indikator podrazumeva da se nedeljno i/ili dnevno ažurira pregled planiranih i realizovanih aktivnosti gradonačelnika/predsednika opštine. Na ovaj način se povećava transparentnost i smanjuje mogućnost za sumnju da se značajno vreme i lični ili javni resursi koriste za lične ili stranačke aktivnosti gradonačelnika/predsednika.

Predlozi za organizovanje aktivnosti u vezi sa poboljšanjem LTI

Dosadašnja iskustva u radu sa jedinicama lokalne samouprave, kako ona direktno povezana sa LTI (okrugli stolovi na kojima smo predstavljali rezultate, okrugli stolovi, prezentacije i obuke u cilju povećanja indeksa), tako i ona koja se tiču drugih antikorupcijskih oblasti koje utiču ili mogu da utiče na skor u istraživanju LTI, pokazuju da postoje najmanje dva zaključka, koji se odnose na gotovo sve slučajeve i primere:

- a) neophodna je politička volja da bi se unapredila transparentnost i posledično LTI i
- b) kao najčešća prepreka za održavanje visokog nivoa transparentnosti (i posledično LTI) navodi se nedovoljan broj zaposlenih koji će prihvatiti dovoljne obaveze.

a) U vezi sa potrebom da se manifestuje politička volja kako bi se podigla transparentnost i posledično LTI, TS predlaže da stav po ovom pitanju zauzmu predstavnici ključnih političkih institucija na nivou JLS. U praksi to znači da je potrebno da gradonačelnik/predsednik opštine i/ili u najmanju ruku zamenik gradonačelnika, predsednik i/ili zamenik predsednika skupštine i načelnik uprave utvrde da makar kod njih samih postoji volja da se unapredi transparentnost. Potrebno je da se zatim odredi koordinator koji će rukovoditi ovim postupkom. U dosadašnjoj praksi odabirane su osobe u skladu sa zainteresovanošću pojedinaca, njihovim znanjima i iskustvom (posebno u radu na nekim ranijim poslovima povezanim sa transparentnošću, antikorupcijom i sl), raspoloživim resursima, autoritetom. Te poslove su u JLS koje su radila na povećanju transparentnosti i LTI obavljali zamenik gradonačelnika, šef kabineta ili osoba iz kabineta gradonačelnika, sekretar skupštine, šef Kancelarije za LER, načelnik opštinske uprave. Različitost funkcija koje unutar opštinskih struktura vrše predvodnici transparentnosti može da odrazi specifičnosti lokalne samouprave, ali znatno pre ukazuje na ključan značaj odlika samog pojedinca. Dalje je neophodno da sva izabrana i imenovana lica i svi zaposleni budu informisani da se pristupilo ovom poslu i da je koordinator određen u ime gradonačelnika/predsednika opštine, predsednika skupštine i načelnika uprave, odnosno da mu se na taj način da pun autoritet za sprovođenje mera. Kao naredni korak, a u vezi sa problemom predstavljenim u vezi sa tačkom b), neophodno je utvrditi koji obim aktivnosti je moguće sprovesti. To je nešto o čemu može da odluči tim sastavljen od gradonačelnika/predsednika opštine, predsednika skupštine i načelnika uprave (najbolje bi bilo zajedno sa koordinatorom).

b) Potrebno je, naime, proceniti šta je obim posla koji se može obaviti sa raspoloživim resursima (prevenstveno ljudskim, ali i finansijskim ukoliko se planiraju značajnija ulaganja u pojedine mehanizme, baze, izradu novih stranica, sajta i sl). Značajan broj indikatora može se unaprediti jednokratnim aktivnostima, ali postoje i oni za koje je potrebno uvesti nove prakse, i potom te prakse održavati. Loša poruka se šalje ukoliko se, na primer, počne objavljivati mesečni izveštaj o izvršenju budžeta ili o broju zaposlenih, a potom ta praksa prekine nakon nekoliko meseci. S druge strane ne sme se dozvoliti ni da broj zaposlenih bude izgovor, odnosno da u stvarnosti postoje resursi, ali

---

da se zaposleni ili rukovodioci opiru novim praksama jer ne žele da poremete komotnu praksu.

TS predlaže da, nakon definisanja i postizanja saglasnosti na nivou donosilaca odluka, koje oblasti, odnosno koje indikatore, JLS želi da unapredi i nakon informisanja svih zaposlenih, izabranih i imenovanih lica o tom procesu, koordinator izradi akcioni plan sa spiskom aktivnosti, mera, rokovima i odgovornim osobama.

Obrazac Akcionog plana za poboljšanje LTI

Napomena: U obrascu koji je TS pripremila kao opciona su predviđena polja za indikatore ispunjenosti aktivnosti, odnosno mere. Dva su razloga za ovo. S obzirom na to da je reč o akcionom planu za poboljšanje LTI kroz usvajanje aktivnosti koje će rezultirati pozitivnim ocenjivanjem po pojedinačnim *indikatorima* (indikatorskim pitanjima) u okviru LTI istraživanja, uvođenje indikatora ispunjenosti aktivnosti i/ili mera može izazvati terminološku zbrku. Ovaj problem se može prevazići uvođenjem drugog naziva za indikatore ispunjenosti (na primer *pokazatelj ispunjenosti*). Drugi razlog za eventualno izostavljanje jeste to što je će u gotovo svim slučajevima biti reč o jednoznačnim aktivnostima i/ili merama, koje će biti ispunjene ili neće biti ispunjene i neće postojati kvalitativni element koji bi trebalo definisati indikatorom (pokazateljem) ispunjenosti. Kao indikatori/pokazatelji, ukoliko se JLS odluči da zadrži ovu kolonu, mogu poslužiti pojašnjenja - preporuke za unapređenje svih negativno ocenjenih indikatora koja su data u prethodnom poglavlju.

Akcioni plan za unapređenje Indeksa transparentnosti lokalne samouprave LTI

Indikator:		LTI 1								
		Postojeće stanje:					Ciljano stanje:			
R.broj	Aktivnost	<i>(opcija: Pokazatelj ispunjenosti aktivnosti)</i>	R. broj	Mera	<i>(opcija: Pokazatelj ispunjenosti mere)</i>	Rok za sprovođenje	Odgovorno lice	Potrebni resursi	Izvor obezbeđenja resursa	Napomena
1			1.1							
			1.2							
			1.3							
2			2.1							
			2.2							

Primer za popunjavanje obrasca Akcionog plana za poboljšanje LTI

U prilogu su dati primeri za popunjavanje tabele za akcioni plan za unapređenje dva indikatora. Rokovi mogu biti relativni - u odnosu na dan usvajanja akcionog plana ili apsolutni - određeni datumi. U okviru jedne aktivnosti rokovi za mere mogu biti apsolutni ili u odnosu na dan ispunjenja prethodne mere.

Indikator:		LTI 22. Da li su mesečni izveštaji (ili kumulativni mesečni izveštaji) o izvršenju budžeta dostupni na sajtu?									
Postojeće stanje:		Objavljuju se 6-mesečni i 9-mesečni, ali ne i mesečni izveštaji. Mesečne izveštaje izrađuje Sekretarijat za finansije						Ciljano stanje:	Mesečni izveštaji se redovno objavljuju na sajtu Grada Niša, na stranici "Budžet Grada".		
R.broj	Aktivnost	(opcija: Pokazatelj ispunjenosti aktivnosti)	Odgovorno lice	R. broj	Mera	(opcija: Pokazatelj ispunjenosti mere)	Rok za sprovođenje	Odgovorno lice	Potrebni resursi	Izvor resursa	Napomena
1	Redovno objavljivati mesečne izveštaje o izvršenju budžeta na internet sajtu, u rubrici "Budžet".	Na sajtu, u rubrici "Budžet" redovno se objavljuju mesečni izveštaji o izvršenju budžeta	Načelnik uprave	1.1	Nalog načelniku Sekretarijata za finansije da se mesečni izveštaji redovno objavljuju na sajtu	Nalog izrađen i prosleđen načelniku Sekretarijata	7 dana (od dana dostavljanja akcionog plana)	Načelnik uprave	Nisu potrebni		Izveštaji treba da budu u mašinski čitljivom ili pretraživom formatu
				1.2	Nalog osobi koja izrađuje mesečne izveštaje da ih, po odobrenju načelnika sekretarijata, dostavlja administrator	Usmeni ili pisani nalog dostavljen odgovornoj osobi	3 dana po dobijanju naloga iz mere LTI 22/1.1	Načelnik Sekretarijata za finansije	Nisu potrebni		

					u sajta						
				1.3	Redovno postavljati mesečne izveštaje	Izveštaji objavljeni na sajtu do xx. u mesecu za prethodni mesec	Istog dana kada izveštaj stigne iz Sekretarijata za finansije	Administrator sajta	Nisu potrebni		
2	Postaviti na sajt, u rubriku "Budžet" mesečne izveštaje iz prethodnih 12 meseci.	Na sajtu, u rubrici "Budžet" postavljeni mesečni izveštaji o izvršenju budžeta za sve mesece 2019. godine	Načelnik uprave	2.1	Naložiti načelniku Sekretarijata za finansije da se objave izveštaji iz prethodnih 12 meseci	Nalog izrađen i prosleđen načelniku Sekretarijata	7 dana	Načelnik uprave	Nisu potrebni		Izveštaji treba da budu u mašinski čitljivom ili pretraživom formatu
				2.2	Nalog osobi koja izrađuje mesečne izveštaje za prethodnih 12 meseci dostavi administratoru sajta	Usmeni ili pisani nalog dostavljen odgovornoj osobi	3 dana	Načelnik Sekretarijata 25 za finansije	Nisu potrebni		

				2.3	Izveštaji za prethodnih 12 meseci dostavljeni administratoru	Administrator primio izveštaje	14 dana	Zaposleni u sekretarijatu koji izrađuje mesečne izveštaje	Nisu potrebni		
				2.4	Izveštaji za prethodnih 12 meseci postavljeni na sajt	Izveštaji dostupni u rubrici "Budžet grada"	3 dana	Administrator sajta	Nisu potrebni		

Indikator:		LTI 52. Da li je informacija o podnošenju zahteva za slobodan pristup informacijama vidljiva u uslužnom centru (šalter sali) ili prostorijama uprave?									
		Postojeće stanje:	Informacija je objavljena u informatoru, na sajtu, ali ne i u uslužnom centru					Ciljano stanje:	Informacija dostupna na oglasnoj tabli		
R.broj	Aktivnost	<i>(opcija: Pokazatelj ispunjenosti aktivnosti)</i>	Odgovorno lice	R. broj	Mera	<i>(opcija: Pokazatelj ispunjenosti mere)</i>	Rok za sprovođenje	Odgovorno lice	Potrebni resursi	Izvor resursa	Napomena
1	Objaviti informaciju o podnošenju zahteva za slobodan pristup informacijama na vidnom mestu u uslužnom centru	Informacija objavljena na oglasnoj tabli	Načelnik uprave	1.1	Nalog osobi zaduženoj za postupanje po zahtevima za slobodan pristup informacijama da pripremi obaveštenje/i nformaciju i da je postavi	Nalog izrađen i prosleđen	7 dana (od dana dostavljanje akcionog plana)	Načelnik uprave 26	Nisu potrebni		Obaveštenje treba da sadrži ključne podatke – kome se može podneti zahtev, na koje sve načine, šta sve zahtev mora da sadrži, gde se može dobiti obrazac ili da postoji napomena

					na oglasnu tablu.						da se zahtev može podneti u slobodnoj formi.
				1.2	Obaveštenje izrađeno i postavljeno na oglasnu tablu	Obaveštenje je dostupno i vidljivo na oglasnoj tabli	3 dana po dobijanju naloga iz mere LTI 52/1.2	Osoba zadužena za postupanje po zahtevima za slobodan pristup informacijama	Nisu potrebni		